

SPIS RZECZY

Słowo wstępne	5
-------------------------	---

CZASY WIELKIEGO PROLETARIATU (1878—1886)

WERSZE Z «GŁOSU WIĘZNIĄ»

M... K

Głos więźnia	13
Mieczysław Brzeziński	
Toast	15

Wacław Sieroszewski

Czegóż chcą?	18
------------------------	----

WERSZE ZE ZBIORKU CZEGOŻ CHCĄ?

Oj, źle, bracia...	21
Ktoś ty?	23
*** (Urywek z większej całości)	25
Odgłosy walki	27
Gdybym...	29
Promień słońca	30
Stepy	31
Więzień	32
Jaskółka	33
Oj, nie było...	34
Szumi Wisła	35

[Wiersz więźniów krakowskich przesłany J. I. Kraszewskiemu] 37

Z więzienia 38

Fragment piosenki więziennej 39

Robaczek

Szumia jodły w lesie...	40
Chłopski jęk	42

Wacław Świącicki

Don Pedro	44
Kolęda	45
Hymn liberalny na rok 1880 w oczekiwaniu konstytucji...	46

Przed drogą na Sybir	47
Warszawianka	48
Bolesław Czerwiński	
Do robotników!	50
Czerwony sztandar	51
Skon Jana Hłaski	52
Na pobożowisku	57
Rozmowa	59
Śmierć Szewczenki	60
Hieronim Wrocisław Truszkowski	
Do Matki	63
Do Matki Polki	65
Nad kolebką	66
Hieronim Wrocisław Truszkowski i Stanisław Kunicki	
Prośba bezżennych więźniów do Fursy, rotmistrza żandarm- skiego, naczelnika X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej	68
Ludwik Waryński	
Mazur kajdaniarski	72

L A T A 1886—1903

W I E R S Z E I P I E S N I W I Ę Z I E N N E

K.	
Zza krat	77
Hej! Śmiało w bój...	78
Mularz	
Pieśni niewoli (Fragment)	80
Zofia Błaszczuk	
*** (Nie wiem, czy to jest wieczór...)	82
Ignacy Rządca	
Pieśń pożegnalna	83

W I E R S Z E I P I E S N I R O B O T N I C Z E

Hulajcie!	85
Gdzie wy, dzieci?...	87
Robotnik [Jan Dukaczewski]	
W przyszłość	88
Pierwszy Maj w Łodzi	89
Dumanie (Fragment)	91
Pieśń wolnego ducha	93
Chorał	94
My i oni	96
Nędza niegdyś a dziś	98
Długo przemoc nas gnębiła...	100
Nasz sztandar	101
Do górników	102
M. K.	
Ofiara pracy	104
Ślżak do swych braci	105

Dlaczego?	106
Marsylianka robotnicza	108
L.	
Urywek	110
W. F.	
Marsz	112
Pieśń pracy	113
Z marzeń	114
Jadwiga Gulińska	
Pobudka	115

K O Ł Ę D Y R O B O T N I C Z E

Kolęda (Bracia, gnębieni przez możnych zgraję!)	116
Kolęda robotnicza (Bracia robotnicy, zrozumcie na Boga...)	118
Kolęda robotnicza (Hej, z jasną gwiazdą...)	121
*** (Hej, w dzień narodzenia prawdy Krzewiciela...)	123
*** (Dziś obchodzi cały lud...)	126
Kolęda robotnicza (Idzie wiarus stary do ludzi w kolędzie...)	128
Pacierze nieszporne	129
[Alleluja robotnicze]	131

P I E S N I P I E R W S Z O M A J O W E

Zmogus	
Na dzień Pierwszego Maja	133
Kazimierz Pietkiewicz	
Piosnka majowa	135
Ludu roboczy, poznaj swą siłę...	137
Marsz majowy	139
Ufni w przyszłość	141
Na Pierwszy Maja	143
[Zofia Filipowiczówna]	
Hej! bracia, bracia robotnicy!	145
Wiosna	146
Pobudka majowa	148
Marsz socjalistów	150
F[eliks] P[er]	
Armia postępu	151
Kruk [Maria Markowska]	
Pieśń majowa	153
Ludu roboczy! Witaj zwiastuna...	154

Hieronim Truszkowski

O księdzu Sclęgiennym	155
J. [Jan Kasprzowicz]	
Wolności, światła i chleba	156
Pieśń Dymitra Lizoguba	157
Naśladowanie z Shelleya	157
Napierski [Antoni Lange]	
Z dymem pożarów	159
Pogrobowcom (VIII)	161

Cezarom oddaj...	162
Bronisław Sławiński	
Do W. J.	163
*** (Nie kwiecień były pokryte majowym...)	164
*** (Spoza kraty o każdej godzinie...)	164
Franciszek Mirandola	
Zahuczał grzmot	166
Feliks Cohn [Feliks Kon]	
[Zorza polarna]	167
F.[eliks] P.[erl]	
Krew polska	168
Chorał robotniczy	169
Maria Markowska	
Hej, co mi tam!	171
My	172
Grajek	173

HUMOR I SATYRA

O boskiej harmonii w naturze słów kilkoro	175
Radomski Budrys	177
Najskuteczniejsza modlitwa	179
Burżua	180

REWOLUCJA 1905 ROKU

PIESNI I WIERSZE ANONIMOWE

Pobudka	183
Na strajk murarzy	184
Na barykady	186
K.	
Przed burzą	188
Pamięci Kasprzaka	190
[Pieśń podwórzowa o Stefanie Okrzei]	191
Na latarnię!	192
Hold	193
Iza	
Lublinianka	194
Pieśń bojowców PPS	196
Marsz żałobny	197
Zegnajcie nam, bracia!	198

Franciszek Mirandola	
Warszawianka 1905	200
Władysław Orkan	
Gdzież, Warszawo wstająca...	202
Naszła nas burza	203
Józef Krasny	
Żelazne kraty, grube mury...	205
Kołysanka robotnicza	206

Maria Markowska	
13 XI 1904	208
Pieśń ulicy	210
Kolęda robotnika polskiego	210
L. Donski	
Pieśń kazamaty	212
Bruno Winawer	
Marsylianka robotnicza	214
Zygmunt Ból [Bolesław Lubicz-Zahorski]	
Z etapu (Fragment)	216
Łódzianka	217
Śmierć	218

«KONSTYTUCJA Z NAHAJKĄ»

Stach Rokita [Tadeusz Radwański]	
Narodźliny «konstytucji»	220
Pan Witte	220
Wolność	222
brw [Bruno Winawer]	
Jako pan Witte ministrów se szukał	223
Konstytucja Skalona	224
Lamenty	226

Stach Rokita [Tadeusz Radwański]

Do Dumy! Do Dumy!	229
Dziś	231
Eks-król kapitał	232
Kolęda	234
Mazurek	235

Z HUMORYSTYCZNYCH PIOSENEK WIEZIENNYCH

Pieśń o rozkoszy	236
Mokotów	237
Fort Aleksieja	238

Eugeniusz Pottier

Międzynarodówka I wariant	240
II wariant	241

LATA WIELKIEGO PAZDZIERNIKA (1918—1920)

Adam Koziański [Bogdan Żyranik]	
[Pieśń Czerwonego Pułku Warszawy]	247
Tchórzom zadajmy kłam...	248
Zanuć nam niwy, łąny...	249
G. Cich	
Hej, ludu roboczy!...	251
el.	
Hej, do szeregów!	252

Elski [Julian Leszczyński?]	
Zahuczał las	253
Psia ich mać!	253
Julian Leszczyński (Leński)	
Do robotników, chłopów i żołnierzy	255
O chytrym Francuzie i o polskim ciemiedze	256
Międzynarodówka młodzieży	256
Stanisław Gąsiorowski	
Wy nas nie straszcie!	258
Chłopie, chłopie, wstań z barłogu!	259
Józef Krasny	
Czerwona rota	261
Józef Mazur	
Powrót	263
Władysław Orion	
Wezwanie	264
Orka	265
Kalina [Stefania Iwanowska]	
Cześć Wam!	267
O, gwiazdo srebrzysta!	268
Mirosław [Aleksy Bień]	
Hymn	269
Skowronek [Józef Bok]	
Fornale	271
Roman Musiałik	
Czerwony sztandar	272
Odnówcie siebie — odnowicie świat	273
Silaście się nos nadręczyli!	275
W Łodzi znów strejki!	276
Marsz pogrzebowy	278
Do muzyka rzeki Piłsudski!	280
Hej, na bój!	282
Jan Hutnik [Zofia Wojnarowska]	
Wolny handel	283

MIĘDZYWOJENNE DWUDZIESTOLECIE (1921—1939)

WIERSZY I PIEŚNI WIĘZIENNE

Więzienie, więzienie!	289
Śpiew więźniów	290
J.[ózef] K.[oen]	
Bije już walki godzina	292
Raban na Pawlaku	293
Hen, na Oficerskiej!	295
Ludwik Szabatowski	
Idą	296
Jan Gutner	
Kołęda dziadowska	298

Jan Lubieniecki	
W czerwonym Zagłębiu	300
Salomon Jaszński (Justyn)	
[Bo to w Polsce z końcem kwietnia taki zwyczaj jest]	301
Opowieść dziadkowa o «Pionierze»	302
Ucz się w głodzie, chłódzie	304
Mieczysław Kalinowski	
Nie masz, bracie, jak w komunie!	305
Janina Bradowska	
Niechaj brzmi nasz śpiew	306
Romana Granas	
Dialektyka	307
Na Serbii dziś wesół dzień!	308
Jan Janicki	
Domino	309
Pan naczelnik	311
Regulamin	313
Walentyna Najdus	
1 Maja w więzieniu	314
Bieglem marsz	316
Przez błota poleskie	318
Aleksander Hawryluk	
Dumka więźnia	320
Bereza	321

WIERSZY I PIEŚNI ROBOTNICZE

Naprzód do boju, ludu roboczy!	322
Franciszek Łęczycki	
Robotnik miast i wsi	323
Pieśń świętojurska	324
Józef Keen	
Zyli sobie Marks i Engels!	326
Górnicki	
Kołęda	328
Hymn młodzieży robotniczej	329
Pobudka	331
Myśmy kowale	332
Kowale	333
Hymn dzieci robotniczych	334
Bije rozprawy godzina	335
Polska Republika Rad Robotniczych i Chłopskich	336
Władysław Broniewski	
Bezrobotny	338
Stanisław Ryszard Stande	
Czerwona Łódź	340

PIOSENKI AKLI I «CZERWONEJ LATARNI»

Leon Pasternak	
Cukier krzepi	342

Stefan Gołąb	
Prezydent	343
D. Siemiontek (Jerzy)	
Cuda... cuda...	345
Dziś w Polsce wesoło	346
Lucjan Szenwald	
Pacy-wojna	348
Korporancik	349
Hymn frontu ludowego	351
Arnold Epstein	
Wojenka na wesoło	352
Maksymilian Chmielnicki, Arnold Epstein	
Ministrowie Chiny topią...	354
W warszawskiej kamienicy	355
Od kul policji padają robotnicy...	357
Pan generał	359
Władysław Broniewski	
Poezja	361
Pionierom	362
Róża	363
Pieśń o wojnie domowej (Fragment)	365
Elegia o śmierci Ludwika Waryńskiego	366
*** (Przyjacielu, los nas poróżnił...)	367
Zagłębie Dąbrowskie	369
Księżyc ulicy Pawiej	370
Psy policyjne w Lucku	373
Magnitogorsk albo Rozmowa z Janem	374
No pasaran!	376
Twarde ręce	376
Witold Wandurski	
Do panów poetów	378
Agitator	379
Precz z kanarkami	380
Ostatki	381
Stolarka	382
Stanisław Ryszard Stände	
W cell	383
Prowokator	384
Nadzwyczajne wydanie	385
Ojcostwo	386
Jeździec miedziiany	393
Bruno Jasiński	
Śpiew maszynistów	400
Marsz powstańców krakowskich	401
Marsylianka	402
Zakładnicy	403
Słowo o Jakubie Szeli (Fragmenty)	407
Rzecz gromadzka (Odsłona VI)	411

Anatol Stern	
Ziemia na lewo	422
Maj robotniczy	422
Piłsudski (Fragmenty)	423
Stanisław Ryszard Dobrowolski	
Na ojczyznę romantyków	431
Rodowód	432
W trzydziestolecie	433
Powrót na Powiśle (Fragment)	433
Lucjan Szenwald	
Rewolucjonistka (Fragment)	436
Do uświadomionej robotnicy	438
Zyczenia	440
Plać, chłopie!	443
Włodzimierz Słobodnik	
Pochód	447
Zaduszki	449
Leon Kruczkowski	
Cezarego Baryki elegia na śmierć Stefana Żeromskiego	451
Jan Wyka	
Echo	452
Stanisław Wygodzki	
Apel	454
Palenie książek	456
Mitologia	457
Jan Spiewak	
Moja rewolucja	459
Przechodzień	460
Leon Pasternak	
Do siebie	462
Jesteśmy z wami	463
Klucze	464
Zbawcom narodu	465
Stanisław Jerzy Lec	
Polowanie na szaraka	466
Fraszka	468
Może fraszki ostatnie	469
Jerzy Putrament	
Wigilia	470
Edward Szymański	
Gromada	472
Manifest	473
Przyszłość	473
Stefanowi Żeromskiemu	474
Raport	476
Bez słów	476
Alfred Degal	
Powrót z Serbii	477
Andrzej Wolica	
Do towarzysza zecera	480

O, towarzysze, kiedy skonom...	481
Poezja	481
Julian Grot	
Śląsk	483
Motyw z Heinego	484
Korporanci idą!	484
Tadeusz Hollender	
Ojczyzna	486
Stulecie	487
Arcyserwis	490
Stanisław Buczyński	
Żyrardów	494
Nafta	496
Tadeusz Pelper	
Gniewne szepty (Fragment)	498
[Piosenka]	505
Julian Przyboś	
Droga powrotna	506
Chaty	507
Odjazd z wakacji	508
Na granicy	509
Juliusz Wit	
Towarzyszu Iwanie...	510
Ignacy Fik	
Pieśń o Wiedniu	513
Lech Piwowar	
Dla rymu	519
Emil Zegadłowicz	
Zmierzch	520
Do Mariana Cz.	520
Fragment poematu M. Eminescu <i>Cesarz i proletariusz</i>	522
NA ZIEMI HISPANSKIEJ	
Anatol Czak	
Marsz dąbrowszczaków	524
Jan Wyka	
Do dąbrowszczaka	525
Ballada o karabinie	526
Zofia Szleyen	
Kamienny Don Kichot patrzy na Casa del Campo	528
Jeśli zechcesz pisać mi	529
Pójdę do więzienia...	531
Kukaracza	532
Żeńcy	533
POEZJA WALCZĄCEJ WSI	
Stanisław Gąsiorowski (Stach znał Sanu)	
Pieśń oraczy	534
Wojciech Skuza	
Nasz śpiew	536

Młodość i wiosna	537
Grzechy chłopskiego poety	537
...do drzew (Fragment)	539
Marian Czuchnowski	
karczma włosny i psy	541
czerwona odpowiedź: policzek wam	542
Antoni Olecha	
Chałupy, naprzód!	545
Wigilia 1935	546
Nie zgaśnie	547
Stanisław Młodożeniec	
Do niebieskich powań	548
Agitacja	549
Stanisław Nędza-Kubiniec	
Z tych czarnych pól	552
Na muzyce	553
Marian Kubicki	
Współtowarzyszom	554
Bolesny poemat (Prolog)	555
Pieśń oraczy (Fragment)	557
Wojciech Breowicz	
Zielone szumią sztandary	559
Wojna	560
Wies śpiewa w walce	562

CZASY WALKI Z OKUPACJĄ HITLEROWSKĄ (1939—1945)

W KRAJU

Wanda Zielenkiewicz (Dziula)	
Marsz Gwardii Ludowej	565
Marsz młodych (Pieśń)	566
Wolności przednia straż	568
Piosenka siostry	567
Zofia Jaroszewicz (Kasia)	
Pierwszy kolportaż	568
Towarzysze	569
Emil Dziedzic	
Pieśń partyzantów	570
Mściciiele	571
Hymn ludowy	572
Pieśń Batalionów Chłopskich	573
Co dnia o Tobie myślę...	574
Piotr Borowy	
Polska	575
Ojczyzna	575
Pytania warszawskie	576
Helena Jaworska	
Śmierć	578

Maria Castellatti	
23 października 1943	580
Pole Mokotowskie	582
Teofil Głowacki	
Ojciec	584
Hagen [Marcel Grabowski]	
Towarzysze, przysięgam	587
Mordche Gebirtig	
Gore!	589
Jan Brzechwa	
Na barykadach, Warszawo	591
Aleksander Maliszewski	
Do broni!	593
Julian Przyboś	
Póki my żyjemy	595
Mieczysław Jastrun	
Pogrzeb	596
Podwójny grób	597
Dedykacja	597
Stanisław Ryszard Dobrowolski	
Młodym	600
Judyt muranowska	601
Stare Miasto zwycięży	601
Na warszawskie parkany	602
Nadzieja	603
Seweryn Pollak	
Nalot	604
Stanisław Jerzy Lec	
Czas!	605
Fraszka	606
Wspomnienie	606
Stanisław Skoneczny	
O świetle	608
Tadeusz Hollender	
Uśmiech Warszawy	609
Nekrolog	610
Bajka	611
Jerzy Jurandot	
Panie pułkownika Kiliński	612
Ryszard Matuszewski	
Okno na plac Grzybowski	614
Tadeusz Hołuj	
Sprawa męska	616
Prawo wolnego człowieka	617
Józef Ozga-Michalski	
Pieśń Batalionów Chłopskich	621
Władysław Machajek	
Jeszcze Polska...	623
Tadeusz Borowski	
Noc nad Birkenau	624

Do narzeczonej	624
Władysław Schlengiel	
Kontratak	627
NA OBCZYŹNIE	
Władysław Broniewski	
*** (Syn podbitego narodu...)	631
Żydom polskim	632
Julian Tuwim	
Lekcja	633
Kwiaty polskie (Fragment)	631
Adam Ważyk	
Odpowiedź	636
Dzieje	637
Lucjan Szenwald	
Pieśń partyzantów	638
Pożegnanie Syberii (Fragment)	640
Czerwona Armia	642
Do Polaków za granicą (Fragment)	644
Jerzy Putrament	
Karabin	647
Toast	648
Leon Pasternak	
Bruk emigracji	651
Tak było	652
Na biwaku	653
Droga	655
Warszawskoje szosze	656

ANEKS

Maria Konopnicka	
Wyroczny klucz żywota...	661
Pan Balcer w Brazylii (Pieśń V)	662
Jan Kasprowicz	
Warszawianka	668
Antoni Lange	
Pierwszy dzień stworzenia (Fragment)	670
Andrzej Niemojewski	
Polonia irredenta (Wstęp)	672
Suplikacje	674
Czerwony felieton (Fragment)	680
Kazimierz Przerwa-Tetmajer	
Barykada	683
Polska	686
Leopold Staff	
Wiosna ludów (Fragment)	689
Gniew sprawiedliwy	690

Bronisława Ostrowska

Pierwszy Maj 1917 roku	693
----------------------------------	-----

Antoni Słonimski

Czarna włosna (Fragment)	696
------------------------------------	-----

Józef Koen

Kradzież buta w butonierce	699
--------------------------------------	-----

PRZYPISY

Czasy Wielkiego Proletariatu (1878—1886)	703
Lata 1886—1903	719
Rewolucja 1905 roku	733
Lata Wielkiego Października (1918—1920)	745
Mędzywojenne dwudziestolecie (1921—1939)	752
Czasy walki z okupacją hitlerowską (1939—1945)	785
Aneks	795
INDEKS NAZWISK	799
ALFABETYCZNY SPIS UTWORÓW	807